

Spis treści

Wstęp	7
Rozdział 1	
Zagadnienia badawcze, dyscyplinarne i metodologiczne	13
1.1. Wprowadzenie w zagadnienia badawcze	15
1.2. Pole badawcze	16
1.3. Kilka uwag terminologicznych	18
1.4. Ukierunkowanie metodologiczne	23
1.4.1. Przestrzeń i czas w turystyce	26
1.4.2. Środowisko w geoturystyce i turystyce postindustrialnej	32
1.4.3. Miejsce w turystyce postindustrialnej i geoturystyce	35
1.4.4. Krajobrazy: naturalny, kulturowy i turystyczny	42
Rozdział 2	
Zarys historii restrukturyzacji górnictwa węglowego w wybranych krajach Unii Europejskiej i w Polsce. Kierunki zagospodarowania spuścizny pogórniczego dziedzictwa kulturowego	47
2.1. Restrukturyzacja górnictwa węgla kamiennego w Wielkiej Brytanii	49
2.1.2. Obiekty pogórniczne służące zachowaniu dziedzictwa postindustrialnego i rozwojowi turystyki w Wielkiej Brytanii	52
2.2. Restrukturyzacja górnictwa węgla kamiennego w Niemczech	57
2.2.1. Pogórniczne dziedzictwo dla turystyki w Niemczech	60
2.3. Restrukturyzacja górnictwa węglowego we Francji	66
2.3.1. Dziedzictwo pogórniczne dla turystyki we Francji	67
2.4. Restrukturyzacja górnictwa węgla kamiennego w Górnośląskim Zagłębiu Węglowym	70
2.4.1. Restrukturyzacja górnictwa w Polskiej części GZW	70
2.4.2. Restrukturyzacja górnictwa węglowego w czeskiej części GZW	75
2.4.3. Ochrona zabytków górniczych w czeskiej części GZW	76

Rozdział 3

Podstawowe uwarunkowania i problemy rozwoju oraz zachowania dziedzictwa postindustrialnego w Polsce	79
3.1. Uwarunkowania służące zachowaniu i wyznaczające kierunek rozwoju dziedzictwa postindustrialnego	79
3.1.1. Uwarunkowania wynikające z georóżnorodności	80
3.1.2. Geotechniczne uwarunkowania selekcionowania, zachowania i ochrony kulturowego dziedzictwa industrialnego	83
3.1.3. Społeczno-polityczne uwarunkowania kształtowania się współczesnego dziedzictwa postindustrialnego dla turystyki	84
3.1.4. Kulturowe uwarunkowania geoturystyki i turystyki postindustrialnej	87
3.1.5. Wpływ uwarunkowań wpływających z procesów restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego na rozwój geoturystyki i turystyki postindustrialnej	91
3.2. Problemy zachowania postindustrialnego dziedzictwa kulturowego	92
3.2.1. Przestrzeń występowania obszarów postindustrialnego dziedzictwa kulturowego wyznaczona przez regiony przemysłu tradycyjnego	92
3.2.2. Uzasadnienie społeczne i światopoglądowe rezygnacji z przemysłu wydobywczego	93
3.2.3. Pozyskiwanie środków finansowych	94
3.2.4. Prawne i kulturowe podstawy ochrony zabytków postindustrialnych	94
3.3. Inicjatorzy ochrony zabytków górniczych	95
3.3.1. Działalność władz państwowych i ośrodków samorządowych w zakresie ochrony zabytków górniczych	95
3.3.2. Przedstawiciele elitarnych grup społecznych jako inicjatorzy ochrony zabytków górniczych	99
3.3.3. Górnicy jako inicjatorzy zachowania starych kopalń	102

Rozdział 4

Koncepcja typologii, waloryzacji i ochrony zabytków górnictwa w przestrzeni GZM	103
4.1. Typologia obiektów i miejsc dziedzictwa pogórniczego	104
4.2. Waloryzacja kulturowego dziedzictwa pogórniczego na obszarze GZM i GZW	126
4.2.1. Zabytkowe obiekty i krajobrazy pogórniczne	126
4.2.2. Miejsca dokumentujące zmiany środowiska na powierzchni i pod ziemią oraz zmiany stosunków wodnych	130
4.2.3. Obiekty i miejsca zaadaptowane dla działalności gospodarczej, kulturalno-oświatowej i potrzeb mieszkaniowych	133
4.2.4. Obiekty i miejsca zaadaptowane dla rekreacji i sportu	135
4.2.5. Obiekty przeznaczone na muzea, skanseny i kultywujące tradycje górnicze	136
Wnioski	139
Literatura	143
Summary	155
Zusammenfassung	157